

at man skulde se at slippe uden om Kapitalisterne og blive frigjort fra dem, maa jeg sige, at Kapitalister jo nu en Gang ikke ere saadan at komme uden om. Enten Staten skal bruge sine Penge til at betale den nuværende Ejer — og i Henhold til Grundloven skal den give ham fuld Erstatning —, eller den vil sætte dem som Prioritet i en Ejendom, som den saa giver Skøde paa, skal Staten, naar den ikke selv har Penge — og det har den i alt Fald ikke nu — laane dem, og den kan ikke laane dem hos andre end hos Kapitalisterne. Man kan ikke laane Penge hos dem, der ingen Penge have, lige saa lidt som man kan plukke Haar af et skaldet Hoved. Det er altsaa ikke muligt at faa Penge at laane hos andre end hos Kapitalisterne, og man kan ikke laane dem af dem, undtagen man skal give dem Renter. Hvis Staten havde i Sinde at ofre mere paa dette Spørgsmaal, kunde den akkurat lige saa godt sætte Renten af sin Prioritet ned som Fæsteafgiften.

Der er en Fordel ved Selveje, som man ikke har ved Fæste. Naar en Selvejer har forbedret sin Ejendom, men ikke selv har kunnet naa at høste Frugterne deraf, er han sikker paa, at han kan overdrage dem til sine Børn. Det kunne de ogsaa ved Arvefæste, siger man, de kunne sælge og gøre en hel Del. Jeg ved nu ikke, hvorfor man er saa forhippet paa, naar man holder paa Fæste, at faa det til at ligne Selveje saa meget som muligt og faa det skubbet saa nær ind paa Selveje som muligt. Hvis der er noget særligt ved Fæste, skal man ikke søge at sammenligne det med Selvejendom. Hvordan man vender og drejer det, hvad enten det er Livsfæste eller Arvefæste, skal der dog efter visse Regler en Taksation til, naar der skiftes Fæster. Saa vidt jeg ved — jeg er ikke saa nøje inde i de Fæsteforhold —, plejer der at være noget, der hedder Indfæstningssum, naar der kommer en ny Fæster. Og naar der tales om Vurderinger af Selvejendom, maa der ogsaa tales om Vurdering af Fæsteafgiften, den skal ikke løbe fort i Aarhundreder uden Forandringer. Jeg ser da ikke, at der er nogen væsentlig Forskel mellem Fæste og Eje.

Arbejderen, som skal have en saadan Jordlod, skal kunne møde med denne Tiendedel af Laaneværdien. Jo højere vi sætte Laaneværdien op, desto mere skal han møde med. Komme vi op til 6,000 Kr., skal han have 600 Kr., og hvis det sættes op til 7,000 Kr., skal han have 700 Kr. Nu er jeg ikke det mindste bange for at

lade den Sum blive staaende, for en hvilken som helst flink og dygtig Karl eller Pige, der har været lidt økonomisk og haft Sparsommelighedssans, vil med Letthed kunne spare 400 til 500 Kr. hver, indtil de ere 26 og 27 Aar gamle, og det er jo tidnok, for man behøver jo ikke at springe til og gifte sig, Karlen, naar han er 20 Aar, og Pigen, naar hun er 16 Aar. Der er ikke noget i Vejen for, at de kunne sammenspare den Sum. Men efter min Mening er man med $\frac{9}{10}$ af Laaneværdien, baade af Jorden, Bygningerne og Besættningerne — jeg har faaet oplyst, at de ere med i Laaneværdien — rigelig forsynet med Gæld. Med den ene Tiendedel havde man i sin Tid en bestemt Hensigt, og det var, at den, som havde været sparsom, skulde have en fortrinsvis Adgang til at komme i Besiddelse af en saadan Jordlod, i Modsætning til den, som letsindig havde ødslet sin Fortjeneste bort i sin Ungdom. Det skulde altsaa være en Spore til Paa-passelighed og til Sparsommelighed. Man maatte sætte denne Bestemmelse ind, fordi man ansaa det for nødvendigt, at de, der kom i Besiddelse af disse Jordlodder, havde alle de nævnte Egenskaber. Det var nødvendigt, naar man skulde sidde og leve med en Familie paa 5—6 Tdr. Land og skyldte de $\frac{9}{10}$ af Ejendommen bort.

Der har været Tale om Kreditten til disse Statshusmænd, at de ikke kunde blive skrevne ved Auktioner. Jeg ved nu ikke, om de egentlig ere værre stillede end andre. Kan der gøres Udlæg i en Besætning, Bygning eller Jord, der er prioriteret? Jeg tror det ikke. Jeg har altid betragtet denne Bestemmelse som en Beskyttelse mod Udnyttelse af disse Husmænd. I Stedet for at tage denne Beskyttelse fra dem skulde man snarere gaa den modsatte Vej og forbyde alle de Spekulationsauktioner, der holdes i Marts og Begyndelsen af April over Sædekorn, Kreaturer eller hvad det nu er. For paa dem plyndrer man de fattige og mindre solide. De, der kunne skaffe sig Sædekorn og Kreaturer paa anden Maade, gaa ikke hen og købe paa den Slags Auktioner, hvor hvert Stykke bliver trukket tilbage, naar det ikke betales med fuld Værdi eller et godt Stykke derover. Noget helt andet er det med de Auktioner, der ere nødvendige paa Grund af Forpagtningsfratrædelse, Dødsfald osv., de naturlige Auktioner, men disse Spekulationsauktioner skulde man hellere forbyde, for det er den rene Ruin at købe 1 Td. Sæd om Foraaet, som man skal sælge 2 Tdr. for at betale